
batalles dels catalauni que van canviar la història d'Europa

Autor:

Data de publicació: 30-04-2020

1. La batalla de l'emperador gal Tètric I contra el romà Aurelià (s. III dC)

L'historiador romà Flavi Eutropi (Flavius Eutropius), del segle IV dC, al seu llibre *Breviarium historiae romanae* (Epítom o compendi d'història romana), utilitza el terme *Catalaunos* per a referir-se al lloc on l'emperador gal Tètric I perd la seva batalla contra l'emperador romà Luci Domici Aurelià.

El fragment en qüestió diu:

Superavit in Gallia Tetricum apud Catalaunos ipso Tetrico prodente exercitum suum, cuius adsiduas seditione ferre non poterat

Traducció:

A Catalaunia, a la Gàl·lia Tètrica, el mateix Tètric, de fet, va traïr el seu propi exèrcit que, a causa dels constants amotinaments, es veia incapaç de controlar.

Tètric I (Gaius Pius Esuvius Tetricus), va ser el darrer emperador de l'Imperi gal (Imperium Galliarum) i va governar, amb el seu fill Tètric II com a Cèsar, aquesta part independitzada del poder central de l'Imperi Romà, com a successor de Victorino, des de l'assassinat d'aquest entre el 270 i el 274 dC.

En una batalla a la zona dels *Catalaunos*, és a dir, a la Catalàunia o país dels catalauni, l'exèrcit gal de Tètric va ser aixafat per les legions romanes d'Aurelià, al març de 274, o sigui que la batalla podria haver estat el 273 o el mateix 274 dC. Tant Tètric com el seu fill s'haurien rendit a Aurelià. Tanmateix, les fonts són confuses perquè hi ha diverses versions i algunes podrien formar part de la propaganda romana. Una d'aquestes fonts declara que Tètric va acceptar rendir-se a Aurelià a canvi de conservar la vida, tot i que havia de traïr el seu exèrcit abans de la batalla. Segons aquesta versió, Tètric hauria intentat escapar de les constants amenaces d'aixecaments a les seves pròpies files, tal i com ens diu el fragment de text de Flavi Eutropi. L'exèrcit gal, en canvi, hauria continuat lluitant malgrat la desertió de Tètric als Camps Catalàunics.

2. La batalla del got Ataülf contra l'emperador gal·lo-romà Joví (s. V dC)

En un fragment de l'obra *Res Getae*, de l'historiador i militar romà Ammià Marcel·lí o Amià Marcel·lí (Ammianus Marcellinus), que els acadèmics situen al segle IV dC, se'ns de la guerra entre el rei got Ataülf i l'emperador romà Joví (Jovinus), que va tenir lloc a Catelaunia.

El text original diu:

Hoc prospero rerum effectu, quem virtus peregerat et fortuna, aucta fiducia Iovinus militem dicens, diligenti

speculatione praemissa, in tertium cuneum, qui restabat, propere castra commovit, et maturato itinere ommen prope Catalaunos invenit ad congregiendum promptissimum.

Traducció:

Després d'aquest èxit, guanyat per valor i bona fortuna, Jovinus va aixecar el seu campament sense demora i va dirigir els seus soldats més confiats (havent enviat un cos d'acurats cercadors amb antelació) contra la tercera divisió. Arribant a Catalaunia a marxes forçades, allà va formar tot el cos, preparat per a la batalla.

Joví va ser un senador gal·lo-romà que es va proclamar emperador l'any 411 dC i que es va mantenir en el poder fins al 413 dC, és a dir, només dos anys. Quan els gots, comandats pel rei got Ataülf, van sortir d'Itàlia portant amb ells a la germana d'Honorí, Gal·la Plàcidia, van iniciar la conquesta de la Gàl·lia.

Ataülf va vèncer primer al general Sar, un general bàrbar que s'havia separat de l'obediència imperial i actuava pel seu compte, aliat amb Joví. Sar va morir en aquest enfrontament i Joví, aleshores, va nomenar cèsar al seu germà, Sebastià (algunes fonts diuen que era el seu fill).

Aquest nomenament va ser mal vist per Ataülf que va decidir atacar Joví i el va derrotar. Aquesta batalla, ens diu Ammià Marcel·lí, va tenir lloc a Catalaunos, és a dir, al País dels antics catalans o Catalauni.

Va guanyar-la el rei got Ataülf, que acabarà regnant el seu imperi des del seu Palau Barcelona, com hem vist en un altre article. En tot cas, Sebastià va ser fet presoner i executat, i Joví va aconseguir fugir, però el van assetjar i finalment el van capturar a Valentia (Valença) i fou portat a Narbona, on el prefecte de les Gàl·lies, Pòstum Dardà, que havia restat lleial a Honorí, el va fer executar l'any 413. Els caps de Joví i Sebastià els van enviar a Honorí i van ser penjats de les muralles de Ravenna i, més tard, de les de Cartago, on van ser dipositades juntament amb les d'uns altres quatre 'usurpadors'.

3. La batalla del got Teodoric I i el romà Aeci contra els huns d'Atila (s. VI dC)

L'historiador romà Jordanes (Iornandes o Iordanis) va descriure, a la seva obra *De origine actibusque Getarum* (L'origen i les gestes dels Gots), del 551 dC, la batalla on les hostes dels huns d'Atila perderen la guerra contra els exèrcits del rei got Teodoric I. I detalla que fou als Camps Catalàunics, l'any 451 dC. Aquesta és considerada una de les quinze batalles més importants de la història. En paraules del mateix Jordanes: *Convenitur itaque in campos Catalaunicos, qui et Mauriaci nominantur, centum leuvas, ut Galli vocant, in longum tenentes et septuaginta in latum. Leuva autem Gallica una mille et quingentorum passuum quantitate metitur. Fit ergo area innumerabilium populorum pars illa terrarum. Conseruntur acies utraeque fortissimae; nihil subreptionibus agitur, sed aperto Marte certatur.*

Traducció:

Es van concentrar, doncs, les tropes als Camps Catalàunics, que s'anomenen també Mauriacs i que tenen cent llegües, com diuen els gals, de llarg, i setanta de ample. Aquella part de la terra ha estat en punt de trobada d'innombrables pobles. S'hi enfronten dos exèrcits molt valerosos; no hi ha ja lloc per estratagemes, sinó que ara es lluita a camp obert.

I afegeix:

Convenere partes, ut diximus, in campos Catalaunicos. Erat autem positio loci declivi tumore in editum collis excrescens. Quem uterque cupiens exercitus obtinere, quia loci oportunitas non parvum beneficium confert, dextram partem Hunni cum suis, sinistram Romani et Vesegothae cum auxiliariis occuparunt, relictoque de cacumine eius iugo certamen ineunt.

Traducció:

Els dos bàndols es van trobar, com havíem dit, als Camps Catalàunics. El terreny del camp de batalla tenia un lleuger pendent que creixia fins a formar un petit coll. Els dos exèrcits desitjaven apoderar-se d'ell perquè la bona situació del lloc conferia un avantatge gens menyspreable.

I finalment, remarca:

Thorismud ergo, patre mortuo in campis statim Catalaunicis, ubi et pugnaverat, regia maiestate subvectus Tolosam ingreditur.

Traducció:

Per la seva banda, Turismund, després la mort del seu pare i la seva proclamació reial en els Camps Catalàunics, on també ell havia lluitat, entra a Tolosa.

Es creu que aquesta batalla fou un enfrontament cruel i massiu per a l'època, on el rei Teodoric hi va deixar la vida, i que en mig de la batalla el va haver de succeir Turismund. Gràcies a aquest enfrontament, l'exercit d'Atila va quedar molt debilitat i no va poder fer realitat el seu somni d'apoderar-se de l'imperi romà. Es creu que l'exèrcit dels huns va perdre fins a un terç dels seus efectius.

La intenció d'Atila era envair la Gàl·lia, però el que va aconseguir, als Camps Catalàunics, va ser iniciar la seva pròpia i lenta decadència. En canvi, a partir d'aquesta victòria, els gots varen agafar una forta embranzida que els va empènyer a jugar un paper molt important en el govern de l'imperi romà. Una batalla, per tant, decisiva, que va marcar la història d'Europa i que va guanyar el bàndol dels antics catalans.

El país dels catalaunis, terra de batalles i poble de guerrers.

Analitzant aquest fenomen d'una tan curiosa acumulació de grans batalles a la zona del país dels Catalauni, i en un lapse de temps tan breu, el primer que ens hauríem de preguntar és perquè es produeixen en aquesta zona.

Es cert que la Xampanya Catalauni (o Camps Catalàunics) és una zona de pas i la porta d'entrada a la Gàl·lia. Però també ho són la Borgonya o la Provença i no registren grans batalles en aquell període històric. A no ser que, quan ens parlen del país dels catalauni, en realitat s'incloguin també aquestes regions. Perquè sabem que les mesures del país catalauni que ens donen alguns autors clàssics, com ara Jordanes, superen les de l'actual Xampanya i podrien abastar la zona que va de Tolosa de Llenguadoc a la Belgica secunda. Potser la zona constituïa un centre de poder que tots anhelaven controlar. Recordem que la capital històrica dels catalauni és situada a Châlons-en-Champagne, antiga Cathaló o Cathalonensis, just al nord de l'actual regió.

D'altra banda, potser les batalles en aquesta àrea relacionen amb la coneguda valentia dels gals catalauni. Una de les seves branques, la dels Catuvellauni o dels Catuvel·launs, que estableix colònia a la Gran Bretanya, és citada per alguns historiadors com la més temible de les illes britàniques i la que va plantar cara als romans. Ens diuen que el seu etnònim deriva d'un compost de les antigues arrels cèltiques katu- ("batalla") i wer-lo ("millor"), per tant, el terme catuvellauni podria significar, segons els experts, "els millors en la batalla". De fet, Casivellaune, un dels seus líders, va conduir la resistència contra la primera expedició del mateix Juli Cèsar a Britània, el 54 a. C. Seria per això, per la preparació militar i el valor d'aquest poble, que tots els intents d'invasió de la Gàl·lia es decidiren a la zona catalauni?

Una altra opció, que seria probablement l'escollida pels amants dels estudis d'Anatoly Fomenko i la Nova Cronologia, tan ben representada a casa nostra pels treballs de l'investigador Andreu Marfull, aniria en la direcció de trobar duplicitats en aquestes tres batalles tan similars, i re-situar-les en un altre context cronològic. Es sabut que per a l'investigador rus, la història antiga ha estat creada o retocada pels censors i és farcida de repeticions de batalles i nissagues reials calcades. De les tres batalles, per tant, potser només en quedaria una, segons l'erudit. En tot cas és una possibilitat. Altres autors també s'han plantejat la hipòtesi que alguna d'aquestes batalles fos falsa.

Tanmateix, les fonts clàssiques que acrediten les batalles al país dels catalauni són les utilitzades habitualment pels acadèmics quan aborden aquesta temàtica i quan fan referències a aquest context històric. I aquestes cròniques ens diuen, una i altra vegada, que quan hi ha un intent d'invasió de la Gàl·lia per part dels exèrcits estrangers, ja siguin romans, gots o huns, la batalla decisiva es produïa als Camps Catalaunis, que sembla ser un punt estratègic i militar de primer ordre. Tot plegat massa reiteratiu i poc coherent si ho conjuguem amb el fet que ens diuen que els catalauni eren només un petit poble gal i que, segons la historiografia oficial, no tenia massa pes polític. Ja anirem veient si aquestes contradiccions que afecten als avantpassats dels catalans queden resoltes a mida que avancen les investigacions.

Altres articles relacionats:

-
- Els catalauni són els catalans, segons Fabien Régnier i Jean-Pierre Drouin
 - El significat del terme Durocatalaunum o Durocatalanum
-
- Un estudi de llibres del s. XV confirma que Chalons és l'antiga Cathalonensis
-
- El terme Catalunya relaciona amb els camps catalàunics i amb els gals catalàunis
-
- Catalunya i Occitània són la mateixa nació | Cinc proves documentals
-
- Gotolània, Catalàunia i Catalunya són el mateix, segons un llibre del 1644
-
- Catalonia sí, però Catalaunia no? El Liber Maiorichinus i les incoherències acadèmiques
-
- Documents romans que parlen dels catalauni: 1- El 'Res Getae' d'Ammià Marcel·lí
-
- Documents romans que parlen dels catalauni: 2- El 'Getica' de Jordanes
-
- Documents romans que parlen dels catalauni: 3- El 'Breviarium' de Flavi Eutropi
-
- Documents romans que parlen dels catalauni: 4- Els dos crònicons d'Idaci (s. V dC)
 - Documents romans que parlen dels catalauni: 5- El 'Senatoris Chronicon' de Cassiodorus
 - Documents romans que parlen dels catalauni: 6- L'Itinerarium Antonini i Duro-catelaunos